

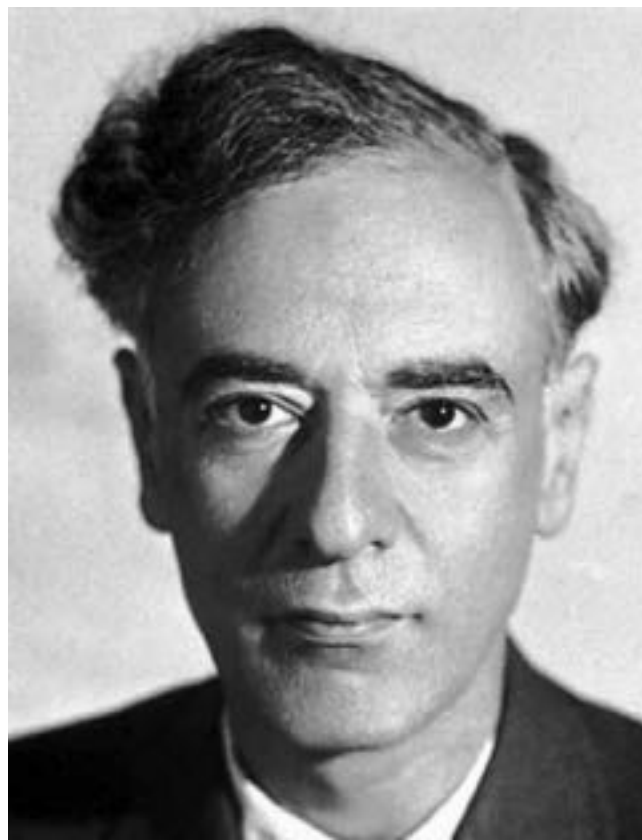

גלנט. במהלך השיחה הובעה שביעות רצון מהתפתחות היחסים הביטורליים, לרבות שיתוף פעולה בתחום הצבאי-טכני. צוין תפקיד ביקורו של נשיא ישראל, יצחק הרצוג, באזרבייג'ן - בפיתוח היחסים בינינו.

הודות לתמיכת המכנים הממלכתיים והציבוריים של אזרבייג'ן, גדלו גם מספר הפגישות בתחום הילופי משלחות ציבוריות המורכבות מראשי ערים וסגני ראש ערים, אישי ציבור בולטים, אמנים ואנשי תקשורת. כתוצאה מכך, יש לנו כבר ערים אחיות.

הפופולריזציה של אזרבייג'ן בישראל וישראל באזרבייג'ן תרמה לפיתוח מגזר התיירות והדבר הוביל להתעניינות רבה באזרבייג'ן בקרב האוכלוסייה הישראלית. יחסי אזרבייג'ן-ישראל ממשיכים להתפתח ולהתחזק במהלך שנים רבות, ובשנים האחרונות הדינמיקה רק הולכת וגוברת. שותפות זו מבוססת על כבוד, הבנה הדדית ואינטרסים משותפים, ויש לה השפעה חיובית על היציבות והשגשוג באזור. בטווח הארוך, ידידות ושיתוף פעולה בין שני העמים יכולים להמשיך ולהמחיש כבוד למגוון תרבותי ודתי ולתרום לחיזוק השלום והיציבות במזרח התיכון ובדרום הקווקז.

יחסי אזרבייג'ן-ישראל מהווים דגם ליחסים בין מדינה מוסלמית למדינה יהודית, ויחסים אלו משרתים את השלום בכל האזור. אזרבייג'ן יכולה להיות גשר מתווך לכינון יחסים בין ישראל למדינות אחרות בעולם האסלאמי.

של מדינת ישראל בתחום הבריאות ומדע הרפואה לשנות 2023-2028», וכל זה משמח אותי מאוד, כחבר הוועדה לבריאות במילי מג'ליס של אזרבייג'ן.

ב-05 ביוני, 2023, נפגשה יושבת הראש המילי מג'לס, סהיבה גפארובה, עם המשלחת בראשות יושב ראש ועדת החוץ והביטחון של כנסת ישראל, יולי אדלשטיין. יושבת הראש מג'לס ציינה בנאומה כי דיאלוג פוליטי פעיל, ביקור רים ברמה גבוהה ופגישות בין מדינותינו מילאו תפקיד יוצא דופן בפיתוח היחסים. יז"ר מג'לס גם הפנתה את תשומת הלב לעובדה שפתיחת שגרירות אזרבייג'ן בישראל, במרץ 2023, תסייע להרים את היחסים בין שתי המדינות לרמה גבוהה יותר וליצור הזדמנויות רחבות לשיתוף פעולה.

כראש קבוצת העבודה הבין-פרלמנטרית «אזרבייג'ן-ישראל», אני יכול לומר שאנו משתפים פעולה עם הקבוצה הבין-פרלמנטרית «ישראל-אזרבייג'ן», ומבצעים עבודה מסוימת בכיוון לחיזוק היחסים בין שתי המדינות. יש לציין, כי הפופולריות של אזרבייג'ן בישראל ושל ישראל באזרבייג'ן הולכת וגוברת ומתפתחת מדי יום. עם פתיחת שגרירות אזרבייג'ן בישראל במרץ 2023, החל שלב חדש של התפתחות ביחסי אזרבייג'ן-ישראל, אשר בא לידי ביטוי בעוצמת הביקורים והרחבת היחסים הביטורליים המועילים הדדיים בתחומים רבים וחשובים של פעילות המדינה.

ב-13 ביולי, 2023, קיבל נשיא רפובליקת אזרבייג'ן, אילהם אלייב, את שר ההגנה של מדינת ישראל, יואב

רפובליקת אזרבייג'ן היא אחת המדינות הנדירות בעור לם האסלאמי שפיתחה יחסים חמים וידידותיים עם העם היהודי ועם מדינת ישראל. יחסים אלה מכסים כמעט את כל תחומי החיים: מדיניים, כלכליים, צבאיים, הומניטריים ואחרים.

ב-13 בדצמבר, 2016, ראש הממשלה של ישראל, בני-מין נתניהו, ביקר בבאקו בביקור רשמי. במהלך הביקור נפגש מר נתניהו עם נשיא אזרבייג'ן, אילהם אלייב, שם החליפו הצדדים דעות בנושאים בנוגע לפיתוח הקשרים בין שתי המדינות. בפגישה ציין נתניהו שקיימים יחסים חזקים וידידות קרובה בין אזרבייג'ן לישראל, בין העם האזרבייג'ני והיהודי.

במאי 2023 התקיים ביקורו ההיסטורי של נשיא ישראל, מר יצחק הרצוג, באזרבייג'ן, ובמהלך ביקור זה, נשיא אזרבייג'ן, אילהם אלייב, הופיע בנאומו ואמר: «...אני בטוח שביקור זה ייתן דחיפה רבה לפיתוח יחסי ידידות בין מדינותינו. שכן, אני בטוח לחלוטין שיש פוטנציאל גדול, על אף שכבר עשינו הרבה בתחומים שונים, כגון מסחר, אנרגיה וביטחון. עם זאת, נותר לעשות הרבה».

בתורו, נשיא ישראל, יצחק הרצוג, אמר בנאומו: «אנחנו באים לכאן בלב פתוח וידידות גדולה בין העמים שלנו. השותפות בין ישראל ואזרבייג'ן היא הבסיס לתחומים רבים. מעל הכל, אני חושב שזה מעביר מסר שאם יהודים ומוסלמים יעבדו יחד למען השגת השלום, אם הם ינהלו דיאלוג פתוח יחד, אם הם יפעלו יחד למען השלום, אז הם יצליחו לקיים מעשים גדולים ביחד. שנית, מדובר במערכת יחסים אסטרטגית, מאחר שאנחנו משפיעים על כל האזור מבחינת שלום, שגשוג ופיתוח». במהלך ביקור זה נחתמו מספר מסמכים בין שתי המדינות, ביניהם «תכנית שיתוף הפעולה בין משרד הבריאות של רפובליקת אזרבייג'ן ומשרד הבריאות

ומסורות אחרות, כפי שנוצרו במשך אלפי שנים וכפי שהן מועברות מדור לדור. זו אחת הסיבות העיקריות לכך שלא היו סכסוכים על רקע דתי ולאומי באזרבייג'ן, מכיוון שתור שבי אזרבייג'ן נבדלים בסובלנות וברצונם הטוב, ולכן אנו יכולים לומר בגאווה, שהכפר קרסניה סלובודה בעיר גובא, הוא המקום השני בעולם כולו, אחרי ישראל, שבו חיים יהודים בצורה קומפקטית. כאן פועלת הקהילה הדתית היהודית, מרכז התרבות הלאומי וגם «מוזיאון יהודי ההר». מוזיאון זה הוא היחיד מסוגו בדרום הקווקז, ומציג את היחס המיוחד והמכבד כלפי הקהילה היהודית באזרבייג'ן, ועל כך הקהילה שלנו מודה לנשיא המכובד של אזרבייג'ן, מר אילהם אלייב, וגם לפילנתרופים כגוד ניסאנוב וגרמן זכרייב, שעזרו לשקם את הבניין ולפתוח את המוזיאון.

היום אנו יכולים להכריז בגאווה, שבאזרבייג'ן המודרנית והעצמאית, יחד עם כל העמים המתגוררים בה, גם היהודים קיבלו שוויון זכויות והזדמנויות. יתרה מכך, בשנות העצמאות, בתמיכת הנשיא של אזרבייג'ן, שוקמו ונבנו בתי כנסת ובתי ספר חדשים במקומות שבהם מתגוררת האוכלוסייה היהודית. כמו כן, סגנית הנשיא הראשונה, נשיאת קרן היידר אלייב - מהריבן אלייבה, מעניקה תשומת לב גדולה לקהילה היהודית של אזרבייג'ן, ובמיוחד לדור הצעיר של הקהילה בתחום ההומניטרי.

המדיניות הרב-תרבותית שהוכרזה ברמה הממלכתית על ידי הנשיא אילהם אלייב והפעולות המבוצעות במסגרת אסטרטגיה זו, ללא ספק, מתפתחות ומעניקות דחיפה חדשה למסורות של כבוד הדדי וסובלנות הקיימות בארצנו. יתרה מכך, מדיניות זו הופכת את ארצנו למרכז עולמי של דיאלוגים בין-דתיים ובין-אתניים, והעבודה הנעשית והאירועים המתקיימים רק מחזקים את הישגינו.

באותו רחוב יש לוח זיכרון לגיבור הלאומי. אחד מהרחובות של הבירה באקו נקרא על שם הגיבור ושם הוצבה אנדרטה לזכרו של אגרונוב.

במשך מאות שנים, עמים שונים המשתייכים לדתות שונות, בעלי שורשים אתניים ואורחות חיים שונים חיו בידידות בשטחה של אזרבייג'ן, אך רק דבר אחד משותף מחבר את כולם - אנחנו מאוד אוהבים ומעריכים את מור' לדתנו. המסורות של העם האזרבייג'ני יקרות לנו, כי יש בהן יחס הומני וסובלני כלפי עמים אחרים, כלפי אמונות

יש גורם חשוב ביחסים הדו-צדדיים בין אזרבייג'ן לישראל: הגורם האנושי. בישראל זוכרים ומכירים היטב את היחס הטוב ליהודים באזרבייג'ן, וכן את הצלתם של יותר מ-50 אלף יהודים באזרבייג'ן, מפני הנאצים במלחמת העור' לם השנייה. כיום קיימת בישראל פזורה של כמעט 70 אלף איש, המורכבת מיהודים שעלו מאזרבייג'ן, אוהבים אותה מאוד ושומרים על קשר, ובהזדמנות הראשונה מגיעים עם משפחותיהם לאזרבייג'ן, כדי שהדור הצעיר יוכל לראות את הארץ היפה, שתמיד שמחה לראות אותם.

יהודים, כמו אזרחים בני לאומים אחרים החיים באזרבייג'ן, תמיד תמכו בשלמותה הטריטוריאלית של אזרבייג'ן. אנחנו יודעים מההיסטוריה, שנגורנו קרבאך הוא חלק של אזרבייג'ן מבחינה היסטורית, וחבל זה הוא טריטור' ריה של רפובליקת אזרבייג'ן, ומוכר כך באופן בינלאומי. אין ספק בעובדה זו, והן היהודים החיים באזרבייג'ן והן יהדות העולם תמיד חשקו לפתרון הוגן לבעיה זו, תוך התחשבות בשלמותן הטריטוריאלית של המדינות ובמשפט הבינ' לאומי. כתוצאה ממלחמת נגורנו קרבאך השנייה, אזרבייג'ן החזירה את שלמותה הטריטוריאלית והשטחים ההיס' טוריים שלה. אנחנו שמענו ושומעים כיצד ישראל יוצאת להגן על אזרבייג'ן במאבק למען מטרתה הצודקת, וכך גם מכל העולם שבו יש פזורה יהודית, שתומכת בקול המוצדק של אזרבייג'ן מול הבימה הבינלאומית. ברשותכם, עלי גם להזכיר שהגיבור הלאומי של אזרבייג'ן, אלברט אגרונוב, היה אחד מהיהודים שמתו למען חירותה ושלמותה הטריטור' ריאלית של אזרבייג'ן. בית הספר התיכון מספר 154 בבאקו, שלמד בו אלברט אגרונוב, נקרא על שמו ופסל הגיבור מוצב מול בניין בית הספר. בכפר קרסניה סלובודה - אחד הר' חובות נקרא על שמו של אגרונוב ועל קיר אחד הבניינים

פובליקה הדמוקרטית של אזרבייג'ן - בשנים 1918-1920, בהרכב הממשלה ישב יהודי - יבסי גינדס, אשר מילא את תפקיד שר הבריאות של הרפובליקה החדשה, וסגן שר האוצר ומנהל הבנק המרכזי של ממשלת הרפובליקה הדמוקרטית של אזרבייג'ן היה גם יהודי ששמו מארק אברגוז. ברצוני לציין, שתמיד היה נציג מהקהילה היהודית בפרלמנט של אזרבייג'ן. בהרכב ממשלת הרפובליקה הדמוקרטית של אזרבייג'ן היה חבר פרלמנט שהציג את הקהילה היהודית, ד"ר מוזס גוכמן. מאז ועד היום, יש באופן קבוע נציג מהקהילה היהודית בפרלמנט של אזרבייג'ן.

יהודים מפורסמים, כמו לב לנדאו, גבריאל איליזארוב ועוד רבים אחרים, הם אישים מפורסמים בתחום המדע והתרבות, אשר נולדו באזרבייג'ן וזכרם נשמר בקפידה ברפובליקה. גם בקרב הדור הצעיר יש יהודים מפורסמים שנו לידו באזרבייג'ן, כגון הדמות הציבורית-פוליטית, האמן המכובד יולי גוסמן, וזאת לצד אנשי עסקים ופילנתרופים, כמו גוד ניסאנוב, זרח אילייב, גרמן זכריאייב ואחרים, שאוהבים את אזרבייג'ן אהבת נפש ותמיד עומדים לצידה כשיש צורך. למרות האנטישמיות המתגברת בעולם, יהודי אזרבייג'ן מעולם לא נתקלו בשום תופעה זו לצורתה במדינה. להיפך, הקהילה היהודית של אזרבייג'ן תמיד הרגישה כאן בטוחה. נציגי הקהילה שלנו מילאו וימשיכו למלא תפקיד חשוב בפיתוח מולדתנו, וגם לפתח את הבסיס האיתן לגשר תרבותי בין אזרבייג'ן וישראל ובין הפזורה היהודית והאזרבייג'נית העולמית.

נם שורשים עמוקים ביחסים בין שני העמים: אזרבייג'נים ויהודים. הקהילות היהודיות שהגיעו לשטח אזרבייג'ן בימי קדם שמרו על זהותן, תרבותן ואמונתן במשך מאות שנים, וזכו להבנה וכבוד מהחברה האזרבייג'נית. מאז ומתמיד, התייחסה אזרבייג'ן בידדות ובחמימות לכל הקבוצות האתניות המתגוררות בשטחה. הקהילות השונות באזרבייג'ן מעולם לא חשו בלאומיות, אנטישמיות, לאומנות או בעיות אתניות.

ברצוני לציין, כי הידידות והאחוזה של העם האזרבייג'ני והיהודי - היחס המכבד והחם של הנהגת אזרבייג'ן והעם האזרבייג'ני כלפי הקהילה היהודית - מעורר עניין רב במדינות רבות בעולם. כולם מתעניינים בעובדה, שבארץ מורסלמית חיים בשלום ובהרמוניה יהודים ומוסלמים - מה שאומר שזה אפשרי. יהודים יכולים לטייל בחופשיות בערי אזרבייג'ן, במקומות ציבוריים, ולא לחשוש מלבוש לאומי, לחבוש כיפה על הראש, לחגוג את החגים הלאומיים, לקיים טקסי חתונה, ללכת לבית הכנסת, שבו הדלתות פתוחות תמיד ואין צורך בהגברת האבטחה, כמו בחלק ממדינות המערב. באזרבייג'ן ניתן לראות ידידות בין מולאים מוסלמים, רבני בתי כנסת וכמרי הכנסייה הנוצרית. כאן כולם מתייחסים באדיבות אחד לאחד, וכולם זוכים ליחס שווה ולתשומת לב מרובה.

יש להדגיש, שיהודים באזרבייג'ן תמיד השתתפו באופן פעיל בחיים החברתיים והפוליטיים של המדינה, ותרמו לפיתוח המדע, הרפואה, התרבות והאמנות של הרפובליקה. עוד בתחילת המאה העשרים, בתקופת קיומה של ה-

רפאלוב אנטולי שימחוביץ,
חבר מילי מג'ליס של רפובליקת אזרבייג'ן,
ראש קבוצת העבודה ליחסים בין-פרלמנטריים של אזרבייג'ן-ישראל

אזרבייג'ן הרב-תרבותית מתייחסת באדיבות לכל העמים והקהילות